

Quadern de cultura

Una crisi cantada

**La Cançó: massa
vella per a
sorprendre, massa
jove per a morir**

Adolf BELTRAN

En els darrers dies d'estiu i aquests primers de la tardor, dos grans de la cançó han recorregut i recorren el País Valencià. Lluís Llach ha actuat o actuarà en llocs com Peníscola, Canals, Sagunt, Llíria, Crevillent, Alcoi, Ontinyent, Borriana... Joan Manuel Serrat va cantar el dia 20 a Castelló i el 22 a la plaça de bous de València. Com ja és habitual, un èxit multitudinari els fa companyia.

No són els únics. En aquest país nostre, una bona colla de cantants fan cada dia la guerra de la supervivència artística. I cada dia senten parlar de la crisi i tenen la temptació de deixar-ho córrer tot. S'han fet vells, han editat discos, segueixen convocant gent a les places dels pobles i tenen, no obstant això, la sensació que les coses no rutllen. Potser estarien disposats a dir amb Jethro Tull allò de «massa vell per al rock'n roll, massa jove per a morir».

Amb aquesta comoditat per a la simplificació irresponsable que dona el pas

del temps, l'espectador té una imatge de la cançó com un moviment en decadència aferrat al salvavides dels seus mites. I aquesta imatge és falsa, radicalment falsa, i real, terriblement real.

És falsa perquè hi ha molt de tòpic i de prejudici en la filtració de la seua presència social. Marcada per l'estigma *snoB* d'un passat militant que «no s'estila», entestada a no deixar buit l'espai difícil d'una cultura minoritària i minoritzada, la cançó és un fenomen exòtic per a uns mitjans de difusió colonitzats pel mercat anglosaxó i colonitzadors d'una música espanyola més que mediocre. Perquè, si repassem el panorama musical de les FM's i rescatem aquells productes més dignes, no hi trobarem més que una mitjana sense massa geni. Molt poques coses seran objectivament millors que les equivalents de la cançó. Només, si de cas, fallarà la *new wave*, el *tecno* i la majoria de les variants del roc. A més a



Llach està fent una volta pel País Valencià

més, algun dels seus èxits són reciclats per al castellà de la música catalana: per exemple, Serrat, entre els clàssics, i ara La Trinca, en la línia de la cançó populista i d'humor. I resulta una trampa inacceptable jugar a les comparances, oblidant les deficiències, les diferències i les mancances, tant en aspectes culturals generals, com d'infraestructura i de promoció.

Però, si, d'una banda, la decadència és falsa, de l'altra, és contradictòriament real. Hi ha una

classificació possible del conjunt d'ofertes personals i col·lectives de la cançó segons la qual hi hauria els cantants-compositors (Llach, la Bonet, Raimon, etcètera), entre els quals apareixen els capdavanters mítics. Hi hauria després els qui beuen directament de la música popular (Al Tall, el desaparegut Uc, Els Pavessos i altres). Hi hauria els de la gresca, l'humor i la festa (La Trinca, Monleon, El Sifoner...). I els del roc, el *pop*, els instruments elèctrics (Companya Elèctrica Dharma, Pau Riba...). Molts són intercanviables, evidentment. Quan no difícilment classificables.

L'altra estructuració possible vindria a definir un nivell per als qui han elevat l'ofici a una qualitat que els garanteix l'èxit i la continuïtat, un nivell per als qui no han acabat d'aconseguir obrir un camí estable i un darrer nivell per als absents, els qui no han arribat a aparèixer. Tan arbitrària com la primera, aquesta estructuració permet posar l'exemple



Serrat, bilingüe i comercial

/ Carles Francesc

Quadern de cultura

d'un Llach sòlid, coherent i amb una obra compacta; d'un conjunt com Al Tall, que és el millor de la música popular en català, però que no ha aconseguit encara aquell salt qualitatiu cap a una depuració estètica i escènica (amb un punt menys de fidelitat i de purisme i un poc més de força i teatralitat) a la manera de la napolitana Nuova Compagnia di Canto Popolare; uns Pep Laguarda, Remigi Palmero i Bustamante, de grans possibilitats i molta sensibilitat, però que no han pogut obrir del tot la via comercial en un univers del roc i el *pop* que és quasi un desert enorme per omplir.

Al final, tanmateix, arri-



J. Ciscar

Vicent Torrent, del grup Al Tall

ben a allò de sempre. Sense una indústria discogràfica pròpia i sense una política de suport institucional

eficaç, tot queda en una fabulació imaginària. Vicent Torrent, d'Al Tall, ho recordava, pel que fa a la música popular, aquesta setmana passada en una cartellera de València. «Passa que l'Administració no té cap política respecte a aquesta àrea de la cultura, tan important i que tanta incidència té en la vida de la gent. No té cap política al respecte i trobe que no té consciència del fet que calga.»

Torrent es mostrava ben desencantat i eixamplava el tema a la situació general del sector en tot l'estat. Posava un exemple recent: la desaparició de la revista editada a Madrid *Música Popular*, en el tercer nú-

mero, corresponent a agost d'enguany. Una desaparició directament lligada a la retirada d'una subvenció ministerial. L'editorial de comiat de la publicació afirmava: «Atipem-nos de músics estrangers, i amanim-los amb un poc de salsa. Dizzy Gillespie necessita menjar, sens dubte, però el nostre músic més jove, barbamec i proteic, també. Clar que qualsevol no és un geni; això, cal demostrar-ho.» Primera conclusió: demanem —exigim— que els nostres cantants es renoven i siguin millors. Però, si més no, donem-los —abans de fer demagògia— les condicions mínimes perquè puguin ser-ho.

Opinió

Els falecs

Van sempre un pas enrera dels es-nobs, que els menyspreen encara més que al comú de la gent. Acudeixen als llocs just el dia que deixen de ser els llocs on toca d'anar. Per això troben, sempre, que arreu on van és ple de gent, circumstància que no els molesta gens; ben al contrari: res no els engoixaria més que ser sols en un lloc, solitud que no els donaria pas la garantia de ser al lloc on «s'ha» de ser.

Van als concerts de Frank Zappa i ni recorden que, una dotzena d'anys abans, el trobaven vulgar, groller, cínic i gens solidari amb les reivindicacions progressistes de l'època. No parlen de cap tema (ni de cap determinada manera) si abans no han sentit que algú en parlava. Per acabar de complicar aquella gran veritat que diu que cap pensament no és original i que, de fet, ja està tot dit, els falecs tenen l'orgull (potser involuntari) de no repetir cap pensament que no sigui absolutament recent. Van ser

enemics dels *revivals* fins que els *revivals* van arribar a ser fins a tal punt la norma que ben pocs recorden que algun dia van sorprendre, per insòlits. Quan s'apunten a agafar la guitarra, prenen com a models cantants que, en el seu moment, com a mínim, havien tingut el coratge de fer un colp de timó al curs avorrit de la música i que, si van prendre exemple d'algú, va ser de models llunyans, amb la qual cosa —si més no— aportaven una alenada d'aire fresc a l'ambient enrarit de l'habitació. Si escriuen articles de premsa, no ho fan atalant que passa pels voltants, sinó que diuen els altres articulistes, cosa que els assegura de no relliscar. Ni per error no s'arrisquen mai a tractar cap tema —per suat que estigui— des d'una perspectiva nova.

Es deixen els cabells llargs quan els *punkies* reneguen dels *hippies*. Es tallen els cabells ben curts quan ja no té emoció. Comencen a pensar a treure's la barba quan ja fa anys que només la duen els guàrdies urbans, alguns mossos d'esquadra i els marrons. Descobreixen la gastronomia quan ja és xaró parlar-ne com si fos una deessa. El dia que corri la veu que ja no toca llegir *El País*, no sabran quin diari llegir. Són parents

dels rellotges endarrerits, dels mandrosos, dels xarlatans de fira, dels habitants de New Jersey i dels trens de la Renfe. I no s'adonen que —en part— són ells mateixos qui cremen l'interès de les coses, en tocar-les amb els dits.

La millor forma de caçar-los és explicar-los, sobre un fet concret, un punt de vista diferent al seu habitual (i, per tant, al de tots els falecs). El negaran rotundament, amb la seguretat que els dona haver sentit, molta vegades, els seus arguments en boca d'altri. Però a la volta d'uns quants anys, quan a poc a poc el seu punt de vista hagi evolucionat i, potser, serà ja finalment el que els vau exposar, trobareu que seran ells qui us l'explicaran, convençudíssims, com si fos la novetat més absoluta. Sovint, però, el pas del temps (i l'evolució de les coses i del vostre pensament) haurà fet canviar el vostre antic punt de vista i, per tant, ja no solament no el defensareu, sinó que fins i tot l'atacareu o al matisareu abundantment. Cosa de la qual haurien de sorprendre's si no fos que, precisament, no generen cap pensament propi, perquè —com que, de fet, no escolten— no recorden que res del que els diuen els altres sigui d'altra persona que d'ells mateixos.